

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.
Rekopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.
Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, 1., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 110.

V Ljubljani, v petek, 15. maja 1903.

Letnik XXXI.

Državni zbor.

Dunaj, 14. maja.

Dogodki na Hrvaškem.

»Slovanska zveza« se je v zadnji seji posvetovala, ali in kaj naj ukrene z ozirom na dogodke na Hrvaškem. Kakor znano, je že poslanec Biankini v imenu »Slovanske zveze« minoli teden v interpelaciji zahteval pojasnila od vlade, kako more hrvatska vlada zahtevati od vojakov, da varujejo in branijo krivice, ki se gode prebivalstvu. Min. pred. sednik dr. pl. Kürber je takoj odgovoril, da nima pravice vtikati se v izvenavstrijske razmere. Rečimo, da je to etatišče pravilno, a radi bi vedeli, zakaj se ogrska zbornica pri raznih prilikah vtika v avstrijske razmere. Sicer pa je armada danes še skupna, in gotovo mora zanimati avstrijske ljudske zastopnike, zakaj zbirajo v Zagrebu in drugih hrvatskih mestih avstrijske polke. Sicer so vsi jugoslovanski poslanci edini, da morajo nekaj storiti, da si je vsak korak v zbornici brezuspešen, ker za to vprašanje je pravo mesto v delegaciji. Vendar pa hočejo Biankini in tovariši vložiti nujni predlog.

Nagodbni odsek.

Včeraj je nagodbni odsek šest ur razpravljal samo o členu X., ki govori o konzulatih. Večina v odseku je odklonila vse preminjevalne predloge in tudi več resolucij, češ, da bi se z natiskom porabilo preveč papirja. Glede izseljevanja je bila sprejeta resolucija poročevalca bar. Schwegla: »Vladi se naroča, da temeljito proučuje vprašanje glede izseljevanja. V ta namen naj skliče vsečake iz onih krajev, kamor se izseljuje največ Avstrijcev. Na podlagi teh poizvedb in skusenj naj potem vlada zbornici predloži primerne predloge v varstvo izseljencev.«

Glede Zitnikove tretje resolucije, naj bi vlada skrbea, da se izseljevanje vrši preko Trsta, omenja poročevalec, da v Trstu ni potrebnih priprav. To je istina, a ravno to namerava Zitnikova resolucija, da domača prometna podjetja zaslužijo milijone, ki jih naši izseljenci na leto plačujejo nemškimi, francoskim in italijanskim železnicam in pa

robrodnim društvom. Tržaški Lloyd dobiva od Avstrije na leto osem milijonov kron podpore. Ali ne bi bilo mogoče, da Lloyd prevaža naše ljudi, katerim ne moremo ubraniti, da si iščejo zaslužka v Ameriki? Zakaj pa je ogrska vlada preko Reke mogla obrniti tok svojih izseljencev? In če italijanske izseljence spremljata državni komisar in zdravnik, ki nadzorujeta na ladiji in sploh skrbita, da v novem svetu pridejo ljudje v dobre roke, zakaj bi tega Avstrija ne mogla? In Lloyd gotovo ne bi imel škode, ko bi se pomnožil njegov promet.

Danes je odsek po kratki razpravi sprejel člen XI. avstro-ogrsko pogodbe. Ta člen določa, da si obe vladi dopošljata statistično gradivo glede vnanje trgovine, in da se to gradivo redno objavlja. Ravno tako naj vsaka vlada nabira in objavlja gradivo glede prometa mej državnima polovicama. To gradivo je za politika velike važnosti, ker kaže, kaj izvaža Avstrija na Ogrsko, in obratno, in v koliko sta državni polovici navezani ena na drugo glede trgovine, industrije itd.

Avstrija še le dve leti objavlja to gradivo v mesečnih poročilih. Ta poročila pa morejo biti zanesljiva, ako si obe vladi sporazumno olajšata delo.

Člen XII., ki je v razpravi, določa, da veljajo v obeh državah polovicah enake zakonite določbe glede indirektnih davkov, od piva, žganja, petrolja in sladkorja, istotako glede soli in tobaka. V ta namen imata oba finančna ministra pravico, po svojih organih pri dotičnih oblastvih prepričati se o »lojalnosti«. Izjema je dovoljena glede živinske soli. Glede drugih predmetov so mogoče v dogovoru obeh vlad le doklade pri prodaji, a ne pri obdelavi.

Mej drugimi je govoril posl. dr. Ploj, ki je zahteval znižanje cene za ribiško sol v Dalmaciji. Tu so saline večinoma v zasebnih rokah ter ceneje prodajejo sol v tuje dežele, nego domačinom, ki jo potrebujejo za soljenje rib. Valed tega imajo dalmatinski ribiči mnogo škode. Cena naj se zniža, ob enem pa zboljšajo saline.

Carinski odsek.

Carinski odsek je včeraj razpravljal o carini od sadja, zelenjave in rastlin. Razni govorniki so priporočali višjo carino od sadja. Posl. Povše je zahteval vsaj 50 vinarjev carine od italijanskega sena, ki dela

v Trstu mnogo konkurence notranjskim posestnikom.

Pri nadaljni točki so zopet zastopniki vinorejskih krajev zahtevali višjo carino od vina. Danes je v razpravi carina od lesa. Govoril je tudi posl. Povše, ki je s številskimi dokazoval, da lesni trgovci iz Ogrske in drugih dežel razmerno ceneje izvažajo les v Trst, nego kranjski.

Zavarovanje za starost.

Včeraj je dr. Foit soc. polit. odseku predložil nov načrt zakona glede zavarovanja za starost. Paragraf 1 določa, da se mora zavarovati vsak zasebni uslužbenec, ki je dovršil 18. leto starosti in ima pri istem gospodarju na leto vsaj 600 kron plače; zavarovati se morajo tudi vsi oni, ki so v javni službi, ako sicer nimajo pravice do pokojnine. Izvzete pa so one osebe, ki so v službi države ali na ces. dvoru. Ti uslužbenci so oni, ki se izključno ali večinoma bavijo z duševnim ali višjim delom; mej te uslužbenice so všteti tudi trgovski pomočniki.

Zakon torej ne velja za posle ali take uslužbenice, ki se bavijo večinoma s fizičnim delom, četudi imajo nad 600 K letne plače. Zakon tudi ne velja za moške 50 let stare in za ženske, ki so spolnile 40 let.

Paragraf 3 določa šest vrst zavarovancev po razmerju plač do 900, 1200, 1800, 2400, 3000 in nad 3000 kron. V plačo se vtevajo stanarine, aktivitetne in funkcijske doklade.

Paragraf 4: Zavarovati se morejo letna renta za slučaj onemoglosti in starostna renta za slučaj starosti, dalje renta za vdove, vzgojnine za otroke in odpravnine za vdove in otroke.

Pravico do rente dobi moški zavarovanec, ako je plačeval vsaj 480, ženska, ako je plačevala vsaj 420 mesecev.

V torek odsek nadaljuje razpravo.

† Bivši minister grof Ledebur.

Sinoči ob 1/8. uri je umrl v Pragi bivši poljedelski minister in član gosposke zbornice grof Ledebur Wicheln po kratki bolezni. Rojen je bil 30. maja 1842, pravne studije je dovršil v Pragi, se udeležil vojske 1. 1866 ter v Tasljevici dobi kot zastopnik veleposestva prišel v češki deželni zbor, kjer se je pridružil konservativnemu plemstvu.

V deželnem zboru je večkrat nastopil proti Mladóchem. Ob nastopu Badenijevega kabineta dne 10. sept. 1897 je prevzel grof Ledebur poljedelski portfelj. Kot minister je imel za razvoj poljedelstva najboljše namene ter se je posebno vnaemal za zadržno idejo. V letu 1896 je predložil parlamentu načrt zakona o fakultativnih kmetijskih zadrugah. Zaamenit je bil govor na uradništvo ob nastopu ministrov. Grof Ledebur je dejal pri tej priliki: Osvoboditev našega kmetijstva iz skoro neznosnega pritiska tuje spekulacije, ki oslabi moč in inteligentnost ter enako škodi producentom kakor konsumantom, in je že dovolj glodala na našem narodnem blagostanju, je cilj, ki ga moramo imeti vedno pred očmi; če se nam posreči doseči ta cilj, bi dovršili veliko nalogo v prid našega narodnega gospodarstva. — Zal, da Badenijev kabinet ni dolgo ostal na krmilu in se je umaknil že v novembru 1897, valed česar se niso mogli uresničiti Ledeburjevi načrti. Pozneje je postal Ledebur član gosposke zbornice, kjer se je oglašal pri raznih prilikah. Pokojnik je bil mej drugim odlikovan s komturaim križem Pijevega reda ter s križcem »pro ecclesia et pontifice«.

Relegiranja na dunajski tehniki.

Veliko pozornost vzbuja najnovejši sklep proforskega kolegija dunajske tehnike, s katerim se je hotel zmaščevati nad povzročitelji zadnjih nemirov na tem zavodu. Sklenil je namreč, da se relegira pet slušateljev tehnike. Relegirali so pa dva nemška katoliška in tri nemško-nacionalne dijake. Prva dva sta Viktor Wimmer, ki je relegiran za vedno, in senior Noricae Uebelhör, ki je odslovljen za tekoči in dva naslednja tečaja. Imena teh dijakov so razvidna na razglasu v avli, ob enem se pa naznanja, da se z današnjim dnem prično zopet predavanja. — Da so kaznovali tudi katoliške dijake, je vse kroge tem bolj presenetilo, ker je dokazano, da se jim ne more očitati nikake krivda in so se le postavili v bran silovitim napadom divjega nemško-nacionalnega fanatizma. Pričakovati je, da bodo poslanci v zbornici opozorili vlado na to nepravilnost.

Položaj na Ogrskem.

Razni včerajšnji listi so včeraj objavili vest, da izstopi iz liberalne stranke grof Šte-

LISTEK.

K 25-letnici c. in kr. 19. lovskega polka.

Spisal Fr. Hoenigman.
(Dalje.)

Most čez Neretvo je zgrajen samo v eno kolono visoko nad reko in dela pravi klanec pri vходу v mesto. Naš polk je šel na onkraj mesta, in se je utaboril ob cesti, ki pelje v Buno in dalje v Metković iz Mostara. Tukaj je bilo precej zapuščenih turških šotorov, katerih pa nismo rabili, da se ne bi prezgodaj nalezli nadležnih turških tovarišev. Osoda počitka nam ni bila ugodna. Ze 6. avgusta smo morali odkorakati proti Buni in od tod po dolgi strmi cesti čez goro proti Tasovčiču. Na velikih pašnikih ob cesti in med Neretvo smo se utaborili do 11. avgusta. Od tukaj smo pregnali nekaj turških, menda pozabljenih vojakov iz tabora. Ti so nas debelo gledali, ko so slišali, da sedaj smo mi tukaj, oni naj pa gredo, kamor se jim zljubi. Kakih 5 ur smo morali čakati, preden je odšel zadnji Turek. Boja še ni bilo. Na potu proti Tasovčiču smo imeli oddihlej v Domanoviču. Kupovali smo pri nekem Turku mastiko (žganje v steklenicah) in druge reči, posebno črno kavo. To so kuhali kar ob cesti.

Tukaj je naših vojakov eden našel angleško patrono v hlevu. Preiskavali so in dobili zakopanih v hlevu mnogo novih pušk repetirk in veliko število patronov. Lastnika hleva, starega Turka, in dva njegova tovariša so pa prijeli in zvezali. Toda kmalo je prišel ukaz izpustiti jih. Avstrijski vojaki nismo smeli nobenemu Hercegovcu storiti nič žalega. Pred petimi minutami je lahko na nas streljal, skril svojo puško pod skalo pa nam prišel nasproti ter klical: »Živili Franje Josip! Ne boj se, brate! Nema tu vraga«. Po teh potih si lahko videl, kaj je posameznim kristjanom storila turška druhal. Hiše kristjanov so bile le razvaline. Cerkvice vse porušene. Ostali starčki, starice in otroci so bili revno oblečeni, otroci destikrat nagi. Kar je bilo čvrstejšega rodu, je pobral preje uže Turek ali pa se je poskrilo tudi pred nami, meneč: da pride drugi Turk. Zalostno je bilo vse to videti. Govedo si lahko videl, kako je od kuge kar na prostem cepalo, kar ga je še pustil Turek.

12. avgusta smo se po tisti cesti vrnili proti Mostaru.

Od Mostara pa smo že 12. avgusta odšli zopet nazaj proti Domanoviču. 16. avgusta popoldne smo že slutili, da bo nekaj boja.

Videli smo večkrat dohajati k nam dva precej priletna človeka, enega moškega in eno žensko. Bila sta naša najeta oglednika.

Slabo sta bila opravljena. Prodajala sta lešnike, včasih pa posušene slive. Vselej sta nekoliko ponujala nam svoje blago, potem pa hajdi v šotor k polkovniku! Preneumna gotovo nista bila, ker je ta njiju posel trajal celi čas obleganja in vendar ju ni spoznal sovražnik.

Res je pa bilo, kar smo slutili. Pot od Domanoviča pa proti Stolcu je bila nevarna. Previdno so pa ravnali naši poveljniki, kar moram tu povedati njim v čast in hvalo.

Le malo časa smo popoldne hodili, ko se zasliši prvi sovražni strel. Naše stranske straže so zadele na vse šče. Odločno smo slišali, kako so odgovarjali naši vojaki sovražniku iz repetirk.

Ker je bila zemlja na obeh straneh ceste obraščena z drevjem, je bil ukaz: Sovražnika poiskati v njegovih skrivališčih! Nekaj vojakov je šlo na desno, nekaj pa na levo.

16. avgusta ob 1/6. uri popoldne je počil prvi strel z mogočnega Uhačijevega topa pri Kremencu. Kmalu je počil drugi strel in tako dalje.

Kaj čuti vojak, ko sliši prvi strel iz »kanona«, ti ne morem popisati, dragi bravec. Vsak vojak postane v tem trenutku res vojak. Srce mu kar zakipi hlabrosti. Sovražnik se je umaknil. Premagali smo ga.

Po prestani prvi praski smo šli dalje po cesti proti Stolcu. Med potjo se je slišal sem

ter tje kak strel naših stranskih straž. Zvečer smo prišli na ob cesti ležeči hribec Alabica. Ob levi smo imeli cesto, pred nami pa se je dvigala lepa prostorna kula (turški grad ali posestvo veleposestnika) z obzidanim dvorom.

Kdo bi si bil mislil, da je v tej kuli tolika smrtna nevarnost za nas? Ali naš polkovnik pl. Klobus je pač vedel zanjo. Precej v mraku je razposlal ponočne straže na vse štiri strani. Uredil je posamezne oddelke naših vojakov, na površnem okrožju hriba. Ukazal je, da naj izkoplje vsak poseamezni sebi prani bran ali pa nabere pred se kamena. Tako so vojaki delali še pozno v noč, da si je pripravi vsak sebi, kjer je ležal, trdno bran proti svinčeni krogli sovražnikov. Pótem je polkovnik ukazal: »V Božjem imenu tukaj prenočimo!«

Silno utrujeni smo kmalu pospali, če tudi pred sovražnikom. Toda kaj je to? Zbudil nas je strel iz naše puške. Takoj smo vedeli, čigav je strel, ker smo svoje puške vse razločevali od sovražnikovih. Vse je planilo po koncu. Vsak je že pri svoji puški. Ukaz se glasi: »Tiho, mirno!« Tudi žvepljenke ni smel nobeden prižgati v tej jasní, pa vendar precej temni noči. Polkovnik pošlje oddelek vojakov k ponočni straži pozvedet, kaj je bilo.

(Dalje prih.)

fan Tisza. Povod tej vesti je dala okolnost, da je imel Tisza daljši razgovor z minister-
skim predsednikom Szellom. Razgovor je pa
bil samo o političnem položaju ter je Tisza
meji drugim Szellu resno svetoval, naj vpo-
rabi proti opoziciji bolj radikalna sredstva in
naj posebno uvede paralelne seje, s katerimi
bo utrudil opozicijo. Szell je te nasvete od-
klonil, ker dobro ve, da bi tudi opozicija
lahko nastopila z drugimi sredstvi. Vest o
odstopu Tisze se pa ne potrjuje, ker Stefan
Tisza prej ko slej uživa popolno zaupanje
ministerskega predsednika.

O obisku cesarja Viljema v Va- tikanu

poročajo iz Rima meji drugim še naslednje:
Na cesarju Viljemu se je opazilo, kako glo-
boko je prepričan o važnosti vere za blagor
ljudstva in držav. Pri obеду pred obiskom
v Vatikanu, katerega so se vdružili kardi-
nali Rampolla, Gotti in Agliardi, in pri ka-
terem je bil govor o aednem kulturnem
boju v Franciji, je izrekel cesar te le besede:
»Bojim se zelo za ta narod, ker je zapustil
Boga.« — Pri vsprejemu cesarjevih princov
je papež, kažo na cesarja Viljema, rekel
meji drugim: »Posnemajte vzgled svojega
očeta.« Sploh pravijo, da je ves nastop ce-
sarja Viljema napravil na Vatikanske kroge
ugoden utis.

Iz brzojavk.

Poljski klub in § 14. Poljski
listi javljajo, da je poljski klub voljan gla-
sovat za odpravo § 14, a le pod tem po-
gojem. Če se istodobno poostri zborniški po-
slovnik. — Knezona dškofu dr.
Kohnu bodo po poročilih z Dunaja sve-
tovali, naj se prostovoljno odpove škofiji, ter
ga nameravajo zato odškodovati s kardinal-
sko častjo in z nekim višjim mestom pri
kuriji. Če bi se pa ne odzval temu pova-
bilu, dobi koadjutorja. Meji Vatikanom in
dunajsko vlado ni v tem oziru nikake ne-
ednosti. — Papežev konzistorij
je določen na 16. junija. Pri tej priliki bo
meji drugimi imenovan za kardinala nuncij
Tagliani, ki pa ostane do septembra na svo-
jem mestu. Imenovan bo za kardinala tudi
eden nemških škofov. — Kriza v polj-
skem klubu. Meji ministroma Pientakom
in Wittekom je navstalo precejšnje nespo-
razumljenje, ker poslednji zavira železniški
načrt poljskega kluba. Minister Pientak ba-
je vsled tega odstopi, ker ne more uspešno
zastopati poljskih interesov v tem vprašanju.
— Pruski protestantje uža-
ljeni. Na obnem zboru protestantskega
društva v Berlinu je predsednik profesor
Schmidt izrekel obžalovanje nad cesarjevim
obiskom v Vatikanu. Papežu se je nekda iz-
kazovalo preveč časti, kar žali čut prote-
stantov. — Plač o ustavili so v Fran-
ciji župniku v Aubervilliersu, ker je dopustil
znani nastop p. Caube v svoji župni cerkvi.
— Dogodki na in o mostskem
vseučilišču. Napovedanih dijaških de-
monstracij včeraj ni bilo, ker so nabili v
avli oglas naučnega ministra, glasom kate-
rega se najdalje tekom treh tedajev pre-
meste italijanski kurzi.

Zakaj tako?

(Odgovor na dopis v »Sloven-
Narodu« z Dolenjskega z dne
2. maja 1903. pod tem naslo-
vom).

Gospod dopisnik Narodov! Zakaj ste
vsuli na Vaše razdirovalno rešeto moj po-
polnoma pošteno pisani članek v podobni
apela na deželno vlado, naše ljudske zastop-
nike in trgovsko zbornico, in ga sedaj v
javnosti rešujete? Kaj hočete s tem do-
seči? Pred vsem hočem Vam in bralcem
svojega članka pojasniti, kako je ta apel
nastal.

Tekom zadnjih treh zimskih mesecev
bil sem večkrat v mešani družbi Novome-
ščanov, med katerimi so bili tudi c. kr.
sodni, poštni uradniki, profesorji, trgovci,
obrtniki, ugledni posestniki in učitelji iz oko-
lice. Prišli smo tudi v razgovor o naših do-
lenjskih težnjah, in o tem, kaj se je za nas
in kaj za druge sodeželane koristnega ali
slabega v preteklem času storilo.

Tudi jaz sem posegel včasih v debato
in ker so navzoči moje težavne nazore
smatrali zdrave, sem bil večkrat naprošen,
naj jih v časnikih objavim. Gospodje so več-
krat izrekli, da se z mojimi nazori popol-
noma strinjajo. Bil sem pozneje v družbi
meščanov v Črnomlju in Kostanjevici, kjer
sem imel opravila; tožili so tudi v teh me-
stih o tem, da se za našo Dolenjsko veliko
premalo deluje in da se naši poslanci za vse
bolj brigajo, kakor za nas pozabljene Do-
lenjce. Kadar pridejo k nam poročati o svo-
jem delovanju, slišimo veliko besedi, veliko
obljub, dejanja pa ne vidimo nič, k večjemu
da nas s kakimi drobtinami odpravijo. Na-
prosilili so me, naj svoje nazore in gospodarski
popis Dolenjske objavim v naših časnikih.
Tako je nastal v »Slovencu« dne 22. aprila
1903 objavljeni apel in podpisal sem se na
istega pod znakom: »—k in mnogi somišljenikov«.

Ko je bil moj apel v »Slovencu« pri-
občen, in je več gospodov zvedelo, da sem
ga objavil, mi je izmed bralcev tistega »Slo-
venca«, kateri so tudi včasoma bralci »Slo-
Naroda«, nad 30 gospodov k objavi apela
častitalo in izrekel, da se s tem apelom po-
polnoma strinjajo in ga odobravajo.

G. dopisnik Narodov! Jaz članka nisem
pisal, da bi ga Vi ali kdo drugi v cape tr-
gal. Namen mojega članka je bil, merodajne
faktorje opozoriti na žalostno stanje večine
našega dolenskega ljudstva, in jim povedati,
kaj naj se v obrambo razstodnega siromaštva
in iz tega slededečega izseljevanja stori.

Z neovrgljivimi fakti sem nasvete pod-
prl. Vi pa, namesto da bi dobro stvar pod-
pirali, ste si izbrali moj v najboljem namenu
pisani članek na piko, nastopili ste kakor
advokat zagovornik ali državni pravdnik
proti nasprotniku, in to brez najmanjšega
povoda, nastavili ste mi v svojem dopisu
zanjke, kakor pajk pajčevino muhi, skušali
ste moj in mojih somišljenikov na pomoč
Dolenjski kličoči apel razdreti z argumenti,
kateri ne morejo nobenega stavka mojih tr-
ditvev ovreči. Prišli ste neopravičene napade,
kakor je Vaša navada, z bagateliziranjem
moje osebe in z nekakim norčevanjem.
Lahko Vam je reva našega ljudstva znana;
da je pa nočete poznati, dokazuje Vaš na-
stop proti mojemu »Poslanemu« v »Slo-
vencu«.

V dopisu najpreje omenjate, da je čla-
nek spisal novomeški trgovec —k. Kaj gre
to Dolenjem mar, ako je spisal članek tr-
govec? Ali je trgovec manj človek, kakor
kdo drugi? Kdo je pač dal izključen privi-
legij juristom, da naj le oni skrbijo za našo
Dolenjsko?

Ste li tudi Vi, odrasčen mož, tacega
mnenja, da se človek prične še le z dovr-
šenim akademikom z univerze, kateri so
neki po mislih nekaterih nadljudje, mi, drugi
stanovi pa le nekaj nižje vrste golazni?
Norčujete se, da je moje poslano priobči-
lo »Slovenec«. Jaz in gotovo najmanj 95 od-
stotkov tistih, kateri so moj apel prebrali,
smo pa mnenja, da je naravnost
škandalto, da »Slovenski Na-
rod« mojega apela ni priob-
čil, nasprotno pa Vaš povsem nevteme-
ljeni in neumestni dopis pa priobčuje! To je
tembolj žalostno, ker je »Narodov« odgo-
vorni urednik tudi — naš poslanec! Omenil
sem že, da je imel moj apel najbolj blag
namen, navodila dati, kako naj se našemu
ljudstvu pomaga, dolenskem ljudstvu po-
jasniti, kaj nam je v našo pomoč potrebno,
in kam v naših sedanjih razmerah plovemo.
Norčujete se nad mojim poročilom glede
bogastva naše Dolenjske na železni rudi,
premogu in cinku.

Lepo to pač ni, če se norčujete, pri
tem pa o tem skoraj prav nič veste, nad čemur
se norčujete. O bogastvu železne rude in o
velikih množinah premoga sem prav tako
poročal, kakor Vam vsak čas lahko dokažem,
ako to želite. O velikih množinah cinkove
rude jaz nisem poročal, to ste si v svoji
norčljivosti sami izmislili; omenil sem le
toliko o nji, mimogrede, da se nahaja v
Trebelevem nad Boštanjem in pri Liti, do-
stavil sem pa, da bi je, ako bi je iskali, tudi
najbrž še v mnogih drugih krajih našli.

Norčujete se iz mojega poročila glede
pomanjkanja vsacega zastopnika iz cele Do-
lenjske. Izgovarjate se, da edino le zaradi
večjih stroškov k zborovim sejam ni na-
predna stranka za polovico prebivalstva de-
žele, za celo Dolenjsko niti enega Dolenjskega
kandidata. Kako morete kaj takega v jav-
nem listu trditi, in tistega smešiti, ki je
ogorčen nad takim postopanjem? Kdor tako
govori in ne reflektira na nikak zastop za
Dolenjce v tej važnej zbornici, tisti ni Do-
lenjec, tisti ne bode nikoli imel
srca za Dolenjsko, in tistega nje-
govo početje že samo obsojuje.

Dalje pišete, da uredništvo »Slovenca«
ni spoznalo, da objavlja s tem spisom ob-
tožbo obrtnika, ki neposredno toži duhov-
ščino in njega gospodarsko politični sistem,
da je grobokop Slovenstva. Na to odgovar-
jam sledeče: Jaz nisem v svojem apelu o
celokupnem Slovenstvu nikjer pisal, pač pa
sem poročal le o naši Dolenjski. Tudi o
našem duhovništvu nisem nikjer kaj omenjal,
ker se sploh v politiko ne utikujem, poleg
tega sem pa popolnoma prepričan, da ni le
en stan, temuč da so dolensko ljudstvo
vse merodajne oblasti kolikor to-
liko zanemarjale. Vse drugo je na-
vadno zavijanje resnic in povsem krivo tol-
mačenje mojega, dosti jasno pisanega apela.

Pišete tudi: »Mož je imel glede dolenj-
skega naravnega bogastva čudna očala, vsaj
močno povečšalna.« Na to sumničenje, ka-
tero hoče toliko reči, kakor da nisem pisa-
lesnice, ali da sem pretiraval, Vam narav-
nost povem, da Vam o tej zadevi odrekam
sposobnost vsake kritike, ker o teh zadevah
razumete toliko, kakor slepec o barvah, ker se
niste za stvari brigali po širni Dolenjski
nikoli, še manj pa raziskovali, zatoraj prepu-
stite poročati o takih zadevah meni, ki sem
rojen Dolenjec in sem našo Dolenjsko po
mnogih krajih raziskoval ter sem pač kom-
petent o tacih zadevah poročati, katerih

istinitost sem pripravljen vsak čas dokazati.
Nismo vsi lažem podvrženi.

Kakor sem že povedal, se jaz v poli-
tiko ne utikujem in naravnost obsojam se-
danje časniško bratomorno klanje.

Knjiga Wernerjeva o »modernem ka-
pitalizmu« in spisi »Marxa« (! — mislite
morda Marxa — in Engelsa so meni čisto
neznani in bi jih tudi ne prebral, ko bi mi
jih kdo brati dal, ker so le splošnega teo-
retičnega, v praksi pa brez vsacega pomena,
in v nikaki zvezi z mojim apelom glede
pomoči zanemarjeni in zapuščeni Dolenjski.
Kako so starodavna pol divja lovstva ljudstva
postala poljedelska, da so bili Slovani eni
izmed prvih, ki so se poljedelstva lotili in
se vsled tega bojaželnosti odvadili in v po-
slednosti postali robovi in tlačani drugih
vedno se bojujočih ljudstev, je znano vsa-
kemu tretješolcu, ki se zgodovine uči; vse
to pa tudi ni z mojim apelom v nikaki
zvezi, in so najbrž Vaši citati Wernerja in
drugi in zgodovinske opazke v to svrhu
pisane, da bi se Vaš dopis kakor nekaka
posebnost od mojega apela odlikoval in s
pomočjo Vašega norčevanja iz moje osebe
v obeh inteligenca pridobil večjo veljavo.
Ta moj odgovor na Vaš dopis bi prav za
prav spadal v tisti list, v katerem ste Vi
svoj dopis priobčili. Ker sem se pa prepričal,
da je ta list le organ nekaterih privilegira-
nih takozvanih liberalcev, ki so pa vse drugo,
kakor liberalci, tudi ne morem priobčiti tega
odgovora v tem listu, in ga za to priobčim
v neliberalnem »Slovencu«.

Konečno bode še omenjeno, da svojega
apela nisem pisal, da bi se po časnikih radi
njega prepiral, temuč, da bi se pričelo po
Dolenjskem povsod gibanje v pomoč našemu
ljudstvu, kateremu naj bi se dala sredstva,
da bi se doma zamoglo pošteno preživiti in
mu ne bi bilo treba v Ameriko odpotovati.

G. dopisnik »Narodov«! bodite prepri-
čani, da mi Vi ne bode ta nikoli s svojimi
dopisi zabranili pošteno in resnično dopiso-
vati v korist naše zapuščene Dolenjske; Vam
tudi v naprej povem, da Vam na take ne-
utemeljene napade ne bodem z lepa odgo-
varjal. Moj dopis o dolenskih razmerah pri-
neso tudi »Dolenjske Novice« z dne 1. maja,
15. maja in 1. junija.

—k in mnogi somišljeniki.

Dnevne novice.

V Ljubljani 15. maja.

**Javen shod radi dogodkov na
Hrvatskem v Trstu** Gg. profesor Mat-
ko Mandić in dr. Otokar Rybář
sklicujeta za nedeljo predpoludne
ob 10. uri javen shod v telovadnico
»Trž. Sokola«, ul. Črnoneo 15 s sle-
dečim dnevnim redom: 1. Nagovor predse-
dnika. 2. Razgovor o položaju na Hrvatskem.
»Edinost« pristavlja k temu: Pričakujemo,
da se naše občinstvo Trsta in okolice ude-
leži tega shoda v velikem številu,
da tako izrazi svoje sočutje, simpatije in
solidarnost s hrvatskim narodom.

Agentie hrvatskega bana na delu.

Po vseh avstrijskih mestih mrgoli tajnih po-
licijskih agentov najvišjega policaja na Hr-
vatskem grofa Khuen Hedervarja. Ti agen-
tje razvijajo posebno delavnost v Ljubljani,
Gradcu, Dunaju in drugod. Ti agentje
si bodo skušali pridobiti vstop v hrvatske
in slovenske družbe, da bi mogli naj-
ti kaj za svoj namen, za to naj
bodo Hrvatje in Slovenci previdni napram
osebam, katerih osebo ne poznajo. Tudi v
Trst sta došla dva zagrebška detektiva.
Eden od teh tajnih političnih špijonov hr-
vatskega bana, ki se nahaja v Trstu, je vi-
sok, mršav, svetle brade in ima zakriviljen
nos. Drugi, nizke stature, prilično debel,
obritega lica, rudečega nosa. Oba sta bila
oblečena precej fino. Tržaškim Hrvatom
in Slovencem daje »Edinost« svete, kate-
renajupoštevajo napram taj-
nim agentom hrvatskega bana
tudi Hrvatje in Slovenci po
drugih krajih. Hrvatje in Slo-
venci naj bodo jako oprezni,
kadar se nahajajo po gostil-
nah in kavarnah, gledetega,
kar govore med seboj o poli-
tičnih dogodkih v Hrvatski
in o novostih, ki prihajajo iz
Ljubljane. Osebito naj ne iz-
govarjajo polnim imenom
imen onih političnih oseb —
ki so proganjane od hrvat-
skega bana Khuena-Hedervar-
ja, ne samo po tajnih njego-
vih — političnih ogleduhih, ampak, kate-
rih imena so po sredstvih politično-admini-
strativnih faktorjev na Dunaju, in to po

želji hrvatskega bana, priobčena ne samo
političnim oblastim na Kranjskem, ampak
tudi v Trstu in v obče v Primorju. Torej:
Pozor — Slovenci in Hrvatje!

**Birmovanje in kanonično visi-
tacija** je završil premil. g. knezoškof ljub-
ljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič včeraj
v žužemberški dekaniji. Birmovanje je bilo 3.
maja na Krki 242, 4. maja v Ambrusu 221,
5. maja v Zagradcu 106, 6. maja na Selih
pri Šumbregu 52, 7. maja v Dobrnicah 233,
9. maja v Ajdovcu 92, 10. maja v Žužem-
berku 256, 11. maja v Šmihelu pri Žužem-
berku 81, 12. maja na Topli rebri 80, 14.
maja v Hinjah 324, skupaj 1487.

Važno posvetovanje. Na povabilo g.
Korošca so se zbrali včeraj dopoldne v Ma-
riboru nekateri rodoljubni moške in mlade-
niči, da se posvetujejo o organizaciji iz-
obraževalnih društev in mladeniškega gi-
banja.

Promocija. Gospod Viktor Pavli-
ček, avskultant c. kr. deželnega sodišča v
Ljubljani, je bil danes opoldne v slavnostni
dvorani dunajskega vseučilišča promoviran
doktorjem prava.

Klin s klinom! Deželni šolski nad-
zornik gospod Hubad je silno nervozen, ka-
dar je v našem listu notica o kakem na-
prednem učitelju. Takrat se trese za učitelj-
ski ugled. Ako je bral »Učit. Tovarisa« šte-
vilko z dne 1. maja, mora sprevideti, da mi
nismo dolžni pardonirati njegovo nervoz-
nost. Ravnali se bomo po zgoraj navedenem
geslu, katerega je zgoraj »Učitelski Tovarisa«
citiral.

Iz dež šolskega sveta. Nadučitelj
na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani
je postal dosedanji proviz. voditelj g. Jakob
Dimnik. Na dosedanjih mestih sta postala
definitivna prov. učitelj v Strugah g. Fran
Petrič in prov. učiteljica v Št. Vidu pri
Vipavi gđna Marija Bole. Premošeni so
učitelji g. Martin Judnič iz Trnovega v
Postojno, g. Fr. Mercina iz Senožeč v
Vipavo, g. Jos. Petrič iz Nemške Loke
v Črešnjoce ter učiteljica gđna Amalija Ko-
tlušek iz Vipave v Zgor. Logatec in Je-
rica Zemljan iz Tomišlja na Ig. Vpoko-
jeni so nadučitelja gg. Mat. Arko v Begu-
njah nad Cerknico in Leop. Božič v Zi-
reh ter učitelja g. Štef. Birk v St. Jakobu
ob Savi ter Gust. Grossmann na
Ubeljskem. Kot suplentka na novo-
meški dekliški šoli je nameščena gđna Ma-
rija Detela. — Stirirazrednica v Loskem
potoku se razširi v petrazrednico.

Z Dovjega nam poročajo tovarniški
delavci glede zadnje notice o občinskih vo-
litvah: Od uradnikov tukajšnje tovarne ni
niti eden domačin in ima samo eden volilno
pravico, med nami delavci je tudi le eden
Nemec. Drugače so v celej občini
ne more govoriti o Nemcih, kaj pa še o
kakem nemškem ali pruskem nasilstvu. De-
lavci tu se ne bojimo ne tovarne in ne to-
varniškega vodstva in spoštujemo in ubo-
gamo le kot delavci podjetniške družbe naše
predstojnike. Nikakor pa se ne damo siliti
ali pritiskati od tovarniške strani, ker dobro
vemo, kaj smo dolžni našemu narodnemu
čutu in ponosu. Tovarna se doslej kot taka
še ni brigala za lokalne medsebojne prepire.
Gospod ravnatelj ni nikakor silil v naše no-
tranje zadeve, ampak smo ga zaradi njegove
vsestranske izkušnosti in izobraženosti sami
naprosili, da nam pomaga v našem jako
kritičnem položaju. Da se on osebno pote-
guje za naše interese, je umevno, če po-
mislimo, da stoji tovarna na mojstranskih
tleh in plačuje dve tretjini vsega davka. —
Tudi delavcev stanuje največ v Mojstrani. —
Delujemo tedaj skupno in se tedaj ne more
o nemškem naskoku govoriti in pisati. —
Povdarjamo, da sploh doslej nismo poznali
nemške tovarniške stranke. Do zdaj tudi ni-
smo sploh nič vedeli o kaki
nemški in protislovenski go-
nji, ravne tako tudiničoka-
kem antiklerikalnem giba-
nju. Zelimo, da nas obširni
slovenski svet nesmatra od-
padnikom, da ne misli, da smo tu
morda zares že prodali kožo, vero
in narodnost pruskim tuj-
cem. Gospodje hribolazci, kateri dohajajo
v naš mili kraj, nam gotovo lahko spriču-
jejo, da v našem kraju vedno bolj cvete
slovenski živeli in da se slovenska

pesem o Triglavu razlega po dolini. — Mojstrana, 14. maja 1903. — V imenu vseh delavcev portland - cementne tovarniške delniške družbe na Dovjem: Jože Košir, tovarniški delavec, hišni posestnik in občinski odbornik; Gregor Klančnik, posestnik in tovarniški delavec.

Občni zbor „Sloven. planinskega društva“. Slovensko planinsko društvo v Ljubljani ima v sredo, dne 20. maja t. l. v restavraciji Narod. doma redni občni zbor. Začetek ob 8. uri zvečer. Na dnevnem redu je: Pozdrav načelnika, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, poročilo računskih pregledovalcev, imenovanje častnih članov, slučajnosti.

Zgodovinsko društvo za slovensko Štajersko se je osnovalo s sedežem v Mariboru. »Zgodovinsko društvo« bo imelo častne, dopisujoče, redne in podporne ude. Prve in druge bo imenoval le občni zbor, redni ud pa postane lahko vsak, kdor plača enkrat za vselej 100 kron ali vsako leto 5 K. Podporni ud pa lahko postane, kdor podari društvu kako manjšo svoto ali kak znatnejši predmet za knjižnico ali muzej. Udeležino sprejema začasno g. dr. Rad. Pipuš, advokat v Mariboru.

— Poročilo se je v Gradcu c. kr. fin. računski asistent gospod Josip Jak z gđ. Ido Lubec, hčerko dvornega svetnika in ravnatelja finančne direkcije v Ljubljani.

— Umrl je v Gorici gosp. Franc Zakrajšek, zasebni učitelj, ki je bil znan tudi kot pisatelj. — Umrl je na Krčevinah pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža g. Ivan Trstenjak v 86. letu svoje starosti. Bil je izvrsten narodnjak ter vrl vzgojitelj svojih otrok, ki zavzemajo častna mesta na Slovenskem in v Hrvatskem.

— Pogrešajo trgovca Jožefa Pretnarja iz Kranja.

— Nesreča na kolodvoru. Na korškem kolodvoru v Mariboru ponesrečil se je železniški paznik Karol Saboter. Povožil ga je stroj, katerega so premikali. Zlomil mu je obe nogi, kateri so mu morali v bolnišnici odrezati. A našli so se suroveži, ki so ponesrečenčevi ženi poslali na dom njegove čevlje, v katerih so se nahajali odtrgani prsti noge in kosi mesa. To kaže res o skrajnem posirovjenju čustev!

— Gad je pičil v Kamnjah na Gorškem dne 6. t. m. v kazalec desne roke vdovo Fr. Lozar, ko je brala listje. Gospod V. Z. jej je trdo povezal oteklo roko gori do lakta in jej je vrhu pesti prerezal kožo. Skozi odprtino je na priprost način iztisnil 3—4 četrt litra s krvjo pomešane zastrupljene vode. Ženi so bolečine že odlegle, da si je še zelo otekla. Tako je g. V. Z. — kakor posnemljemo iz »Gorice« — na priprost način rešil ženi življenje.

— Razpisana je služba kancelista pri rudarskem uradu v Ljubljani do 25. junija, ter služba učitelja v Zabnicah pri Skofj. loki do 25. maja.

— „Kmetijski teden“ na Dunaju priredi od dne 17. do 23. maja c. kr. kmet. družba na Dunaju. Tam se bo razpravljalo tudi o zadružnih zadevah kmetijskih združenj. Kakor »Gospod. Glasnik« poroča, bo baron Störck, odbornik kmet. družbe štajerske in generalni pravdni zastopnik kmetijskih združenj na Avstrijskem, govoril o razviku kmetijskih združenj v naši državi, o njih sedanjem položaju in njih prihodnosti. Dne 18. maja razlaga dr. Türk, pravdni zastopnik kmet. družbe štajerske, postavo o pregledovanju obrtnih in gospodarskih združenj. Istega dne predava dr. Ertl, sekcijski svetovalec, o združenjih z zalozami.

— »Zaveza kmetijskih združenj na Štajerskem« si je oskrbel veliko »pivnico« ali »vinsko klet« pri Gradcu blizu južnega kolodvora. V istej shranjujejo združniki lahko svoje vino, a »zaveza« posreduje »po komisiji« tudi prodajanje. Na željo se vino tudi do polovice vrednosti izplača. Za shrambo ni nobenega plačila. Le pri komisijonalni prodaji zaveza zaračuna po 2 odstotka za stroške. Ako združga oskrbi vožnjo od kolodvora do kleti ali naopak, v tem slučaju se zaračuni po 80 h od polovnjaka, po 1 K 80 h pa za štrinjak. In klet je kupcem odprta tako rekoč vsak čas med uradnimi urami. Slovenski del Štajera se je glede združništva poskušal postaviti na lastne noge, a razmere so misel otežkočile. N. pr. v Zalcu se je že osnovala »Zaveza« za slovenski del dežele, sedaj pa je, kakor »Gospodarski Glasnik« piše, tudi združga v Zalcu družbenica »Zaveza« štajerske.

— Ustanovitev novega izobraževalnega društva. Katoliško slovensko izobraževalno društvo v St. Janžu na Drav-

skem polju je bilo zadnje nedeljo ustanovljeno ob zelo mnogobrojni udeležbi. Sklicatelj društva gospod kaplan Fr. Gosak je pozdravil došle zborovalce in otvoril zborovanje. Slavnostni govornik g. Fr. Sal. Gomilšek, provizor pri Sv. Barbari pod Mariborom, je nato razjasnil pomen in potrebo izobraževalnih društev ter bodril poslušalce k verski in narodni zavesti. V odbor so bili voljeni sami vrli možje in mladeniči, kateri so nam porok za obstoj in napredek društva. Zabaven užitek nam je oskrbel ženski pevski zbor od sv. Barbare pod Mariborom, ki je s svojimi srebrnimi glasovi kar očaral občinstvo. Tamburaški zbor hajdinskih mladeničev pa je pod vodstvom gospoda učitelja Pograjca kaj točno izvajal posamezne godbene točke in posebno zanimanje vzbudil pri domačih mladeničih, ki so si že tudi osnovali svoj tamburaški zbor. Mlado društvo pa precvita, rasti in deluj v dušni in telesni blagor dobrega našega slovenskega ljudstva!

— Na pomoč pogorelcem v Slov. gradu! Slovenjegraški Slovenci so izvolili poseben odbor, da nabirajo tudi med Slovenci prispevke za ponesrečene. V odboru so gg.: I. Jazbec, veleposesniki Ivan Kac, Fr. Verdnik, Josip Rotovnik in knjigovodja Jak. Vrečko. Tem gospodom se naj pošljejo darovi, ki se bodo potem v naših slovenskih listih objavili. Pokažimo Slovenci svoje usmiljeno srce!

— Visok gost. V grad »Vagenšperk« se je pripeljal 12. t. m. knez Hugo Windischgraetz ml. iz Konjice. Pripeljal se je z avtomobilom. Odšel je 13. t. m. zopet z avtomobilom v Konjice.

— Brez komentarja! Iz Štajerja nam piše narodnjak: Te dni je poslala trdka Kleinmayr & Bamberg v slovenski Ljubljani meni in drugim tukajšnjim Slovencem v čisto slovenskem kraju slovenski prevod Pana Voldijevskega v ovitku s popolnoma nemškimi naslovom. Brez komentarja!

— Volitve v celjski mestni zastop se vrše 18., 19. in 20. t. m. in sicer voli III. razred 18., II. razred 19. in I. razred 20.

— Nova vojašnica v Trstu Iz glasila tržaškega magistrata doznavamo, da je že izdelan načrt za gradnjo nove velike vojašnice na v ta namen kupljenem zemljišču v Rocolu. Načrt se je že odposlal na Dunaj, da ga odobri vojno ministerstvo. Z gradnjo se prične bržkone že v jeseni in bo v treh letih dokončana tako, da se bo potem lahko začelo podiranje sedanje velike vojašnice, na katerem prostoru se zgradi potem nov del mesta.

— Lovska vest. G. Adolf Perles je v preteklem tednu ustrelil v svojem lovskem okrožju sto petdesetega divjega petelina.

Ljubljanske novice.

Narednika igral. Pred enim tednom je neki policijski stražnik vstavil narednika Mihaela Emeršiča od 22. pešpolka, ker je bil ovaden, da je izvršil neke goljufije. Ko so ga izročili vojaški oblasti je dejal, da je mej vožnjo v Ljubljani izgubil večjo svoto denarja in dopustnico. Sedaj se je izkazalo, da je Emeršič iz vojaške službe in da nima sploh pravice nositi naredniške uniforme. Ker je Emeršič v mestu ljudem izvajal denar in izvršil goljufije, ga je policija sedaj zaprla.

Izgubljen. Včeraj popoldne je izgubil neki potnik na poti po Prešernovih ulicah, Marijinem trgu in Spitalskih ulicah zlato kravatno iglo z brilantom, vredno 300 kron.

Shod »Bodočnosti«. V kazini priredi utri ob 8. uri zvečer politično društvo »Bodočnost« javen shod z dnevnim redom: 1. Avstro-ogrška nagodba in novi carinski tarif; 2. gibanje na južni železnici.

Zveza slikarjev, pleskarjev itd. V nedeljo popoldne bode v Vetterjevi gostilni v sv. Florijana ulicah šte. 6 ustanovni shod krajne skupine zveze slikarjev in drugih enakih strok v Avstriji.

Provizorični paznik Franc Smolej, bivši orožnik, o katerem smo že poročali, da je izvršil tatvino — na 800 kron glasečo hranilnično knjižico — je že priznal svoje hudo delstvo.

Nepošteni služkinji. Jozefi ni Smielowsky, soprogi stavbnega mojstra na Starem trgu št. 8, sta dve služkinji ukradli steklenico konjaka, steklenico vina, 6 robcev, 2 para rokavic in 1 brisačo in sta hotela to odnesti v kovčegu, ko sta zapustili službo. Bili sta obe aretovani.

Uro ukradel. Postopač Anton Peršič iz Ljubljane je ukradel 11. t. m. kolarskemu pomočniku Val. Gracu, stan. v Podmolniku občina Sostro srebrno žepno uro in je z njo pobegnil. Peršič se klati vedno po ljubljanski okolici.

S ceste. Anton Logaj, hlapec pri Kunčiču na sv. Petra cesti št. 49 je pustil predvčerajšnjim voz s konjem brez nadzorstva na Zaloški cesti. Konj je šel sam naprej. Na vogalu pri Skofjih ulicah mu je pipe-

ljal nasproti električni voz. Voznik Karol Srtukelj je še pravočasno zagledal konja z vozom na tiru električne cestne železnice in je voz vstavil. — Na križpotu Gruberjeve in Karlovske ceste bi se bila včeraj ob pol 5. uri popoldne skoraj pripetila večja nesreča. Hlapec Viktor Simc iz Stud pri Domžalah vozil je po Gruberjevi cesti navzdol s tovornim vozom prav naglo, ker ni bil voza zavrl. V istem času pa je pripeljal po Karlovske cesti električni voz in bi bila oba vozova z vso silo skupaj trčila, če bi ne bil voznik električnega voza Ivan Vene električni voz z vso hitrostjo vstavil.

Zvita tatova. V Giontinijevi prodajalnici sta včeraj popoldne dva gospodiča na zvišeni način si pridobila nekaj denarja. Prišla sta v prodajalnico kupit razglednic. Jeden je izbral razglednice in si kondno jedno izbral in jo plačal z bankovcem za 10 kron. Ko je prodajalec mu menjal bankovec in našel na mizo denar, je drugi zahteval nujno jeden zemljevid. Mej tem, ko je prodajalec šel po zemljevid, je pustil na mizi bankovec in izmenjani denar, katerega je gospodično pobral in z njim odšel. Seveda se gospodična nista med seboj poznala?

Utopljena našli. Danes jutraj ob 3/4. 7. je na Francovem nabrežju Matija Plešek zagledal v Ljubljanci truplo vojaka. Potegnil ga je na breg in o tem obvestil policijo, ki je dognala, da je najdeni mrtvec častniški sluga Gottfried Prugger, kateri se že od 30. aprila t. l. pogreša. Prugger je stanoval pri stotniku v generalnem štabu Emilu Kreneissu na Počivalniškem pristanu v Mestnem logu in se je tam seznanil z neko služkinjo. Meseca aprila je njegov stotnik bil odšel v Linichen na Tirolskem in Prugger bi se bil moral 1. majnika odpeljati za njim. Ker ga ni bilo v Linichen so sumili, da je dezertiral, ker je večkrat pripovedoval, da pojde v Ameriko, domnevali pa so tudi, da si je kaj storil, ker je bil včasih zelo otočen in posebno zadnje dni pred njegovim določenim odhodom iz Ljubljane. Obdukcija trupla bode pokazala, ali se je Prugger sam usmrtil ali se je izvršilo kako kaznivo dejanje.

Na Smarni gori ima tovarniško osebje tukajšnje tovarne papirnega blaga gosp. Jos. Petriču v nedeljo 17. t. m. ob 9. uri sveto mašo in ne na Rožniku

Dogodki na Hrvaškem.

Iz Siska se poroča: Sisek ni več v Hrvatski. On je nočoj v Makedoniji. Nepopisna razburjenost vlada na vseh točkah Siska. Gostilne in kavarne morajo biti zaprte že ob 7. uri zvečer. Istotako vsa hišna vrata. Pisma se na pošti odpirajo in konfiscirajo. Z eno besedo: strašna strahovlada! Osebito karakteristična je ta okolnost, da je sisaško prebivalstvo navalilo demonstrativno s kamenjem in ogorčenjem na hišo zvestega sluga bana Khuen-Hedervarya, sisaškega veletržca Sipiša, katerega je ban lansko leto izposloval madjarsko plemstvo za posebne zasluge, katere si je Sipiš, skupno s svojim nadutim sinom in madjaronom Ivanom, pridobil pri madjaronsko-hrvatski vladi v Zagrebu in centralni madjarski vladi v Budimpešti.

V Požegi je dijakom prepovedano udeleževati se predstav gledališke družbe Kovačića in Dragutinovića.

Značilno glede aretacije dr. Potočnjaka je poročilo »Novega Lista«, da so vesti o vzrokih te aretacije imeli mažarski listi dan prej, predno se je izvršila aretacija. Dr. Potočnjak izjavlja, naj se ga radi njegove brošure proti banu le postavi pred sodišče, kjer bo nastopil dokaz resnice (doslej se je ban temu izogibal), a dr. Potočnjak odločno zanika, da bi on izdal hujskajoče oklice na narod.

Vestio nadaljnjih demonstracijah prihajajo iz Gorešnice, kamor so morali priti vojski z Ogrskega. V Zagrebu je vlada penzionirala tasta urednika »Narodne Obrane« dr. Lorkovića, deželnega zdravniškega nadzornika dr. Krištofa, ker se je potegnil za nekega nedolžno aretirane.

Na Sušaku morajo biti vse gostilne in kavarne sedaj zaprte ob 9. uri zvečer, hišna vrata morajo biti zaprta ob 8. uri zvečer, otroci morajo biti ob 7. uri zv. doma. Demonstracije se na Sušaku ponavljajo. — Predvčerajšnjim so bile ondaj zopet velike demonstracije. Sedem oseb je bilo aretiranih. V vsem okraju vlada strahovito razburjenje. Ljudje kličejo razdraženi: »Mi moramo objati Afriku, Ameriko, Australijo, da obitelj prehranimo i poreze platimo, a u našu zemlju dolaze druge i dižu nam onaj komad kruha, što bi ga doma mogli zaslužiti!«

Ban se je izrazil napram nekemu častnikarju, da so nemiri v zvezi s položajem v Budimpešti, ker so se pričeli, ko se je pričel ogrski parlament boriti z obstrukcijo. Nemiri se bodo pač končali, ko se v Budim-

pešti uravna parlamentarna situacija. »Neues Pester Journal« pa to neumnost še poveča in pravi, da iz te banove izjave sledi, da so nemiri vpriporjeni z — Dunaja, da bi se tako zlomil upor ogrske opozicije.

O ogrskem držav. zboru je govoril hrvatski poslanec Tomašić, ki je konstatiral, da je finančni odnos postal neznošen, že več let se ni mogel sestaviti lastni proračun, davki so vedno večji, a dohodki manjši. Pogoji nagodbe se ne drže. Po zakonu je uradni jezik hrvatski, a na drž. železnicah se rabi proti zakonu samo mažarski jezik. Po duhu nagodbe je treba uvesti hrvatski jezik in nemiri bi prestali.

Z druge strani se poroča, da je hrvatski ban dejal poročevalcu »Magyar Hirlap«, da so Hrvati imeli prav, ko so ugovarjali proti samomažarskemu napisu na prometni zgradbi, ker to je proti zakonu in umevno je, da se čutijo Hrvatje pri tem zazlajene. (Zakaj je torej zapovedal, da se razbiti mažarski napisi še enkrat obesijo na poslopja?) Glavna napaka je v tem, je dejal baje ban, ker so uradniki na drž. železnicah s prebivalstvom deloma intolerantni in čisto surovi. Ali se banova prevzetnost hladi?

Radi dogodkov v Sisku je bilo obsojenih 13 oseb na zapor od 1 do 12 dni. Proti mnogim dijakom hrvatske gimnazije na Sušaku se vrše preiskave radi sodelovanja pri demonstracijah.

V okraju Lika se morajo vsi potniki izkazati, kdo da so, in tudi izpričati namen svojega potovanja. Tudi v Glini in Pakracu so bili nemiri. Iz Zagreba je moralo vse orožništvo na deželo, tako da v Zagrebu skrbi za »red« samo vojaštvo.

Balkan.

» Rusko-laški načrti. Preko črnogorskega dvora delata Rusija in Italija načrte glede Balkana. Iz Bulgarije se poroča, da v slučaju interveniranja velesil podpira Rusija Italijo, da Italija zasede Albanijo, Rusija bo pa zasedla bolgarske pristane na Črnem morju.

Nemški častniki na Balkanu. Opazuje se, da je na Balkanu mnogo nemških častnikov, ki tam »življajo svoj dopust«. Preoblečeni so kot civilisti in zasledujejo boje. Tudi leta 1897 so nemški častniki potovali po Turškem kot »privatne osebe«.

Bolgari in Rusi. Na Bolgarskem je začel izhajati nov list »Balkan«. Ta poziva ruskega carja, naj ne pusti, da bi Turki uničili cel slovanski rod. List piše proti Avstriji.

» Odkod dinamit? Makedonski vstaši dobivajo svoj dinamit z Grškega. Grki so oficijelno najboljši prijatelji Turkov, skrivaj pa vstašem dajejo dinamit. To je tista »graeca fides«, znana že skozi tisočletja. Turški poslanik je že opozoril grško vlado na to čudno ulogo.

Književnost in umetnost.

* **Knjige „Slovenske Matice“** smo prejeli in sicer je »Matica« razposlala svojim udom naslednje knjige: 1. Zbornik znanstveni in poučnih spisov, uredil L. Pintar. Vsebinska »Zbornika«: Ivan Prijatelj: Psihologični paralelizem s posebnim ozirom na motiv slovenske narodne pesmi; Pavel Grošelj: Prešeren in Petrarca, leposlovno zgodovinska črtica; Ivan Šubic: Dr. Josip Stefan, odlomki iz njegovega dnevnika s skico njegovega življenja in znanstvenega delovanja; Ivan Steklara: Franc Karol Turjaški, karlovški general (1660 do 1713); Dragotin Wagner: Pravosodstvo nekdanj in sedaj, javno poljudno predavanje; E. Lah: Črtice o ljubljanskem ljudskem štetju, statistična paralela; L. Pintar: Književne drobtinice; Ivan Prijatelj: Dvoje Prešernovih pisem; dr. K. Glaser: Bibliografija slovenska, slovensko knjištvo od 1. januarja do 31. decembra 1901; L. Pintar: Iz pozabljenih rokopisov. — 2. Vojsvodina kranjska, zgodovinski opis s 34 podobami, spisal Fr. Orožen, profesor na c. kr. učiteljskišcu v Ljubljani. — 3. Zabavna knjižnica, zvezek XIV. in XV. Zvezek XIV. prinaša: Učenjak, veseloigra v treh dejanjih, spisal Fr. Detela in dramatičen prizor: Sami med seboj, spisal F. J. Doljan; zvezek XV. pa ima naslednjo vsebino: Pogreb, slika iz življenja koroških Slovencev, spisal F. J. Doljan; Brezvolje, spisal Pankracij Gregorc, in Črtica (Ko so zvonili plakali, za deveto goro, in cilji našega hrepenenja) spisal Fr. Ks. Meško. — 3. Knezova knjižnica, IX. zvezek: Naklancu, spisal Ivan Cankar. — 4. Letopis Slovenske Matice za leto 1902, uredil E. Lah, iz kojega povzamemo, da je imela »Slovenska Matica« v

1. 1901. 36.428 K 50 h dohodkov in 36.043 K 84 h stroškov. premoženje se je l. 1901 pomnožilo za 599 K 43 h. Skupno število družstvenikov znaša letos 3076, lani pa je štela „Matca“ 3223 udov, terej se je število letos skrajšalo za 147 udov. — Slovenci, naročajte se na „Slovensko Matco“!

* **Smetanov teden v Pragi.** V Pragi igrajo cel teden Smetanove opere. Obisk gledališča je ogromen.

* **Novo zvezdo repatico** je našel zvezdogled Grigg v Hamburgu. Dal ji je ime „1903 B“. Repatica je blizu Oriona.

Izpred sodišča.

Izpred deželne sodišča.

Sohlappa je pokradel Janez Morel, delavec iz Postojne. Za lanske jesen je v Trnovem na Notranjskem iz neke odprte shrambe vzel Francetu Barbiču gotovine 90 v. Letos neko noč meseca marca, ko je bil že službo zapustil, je ravno istemu hlapcu iz zaklenjenega hrama pobral obleko, čevlje, klobuk, 1 predpasnik i. t. d. potem pa pobegnil. Morel ne taji dejanja, sodni dvor ga je na 2 meseca težke ječe obsodil. — Kamen v glavo vrgel. Posestnice sin Janez Koderman in Janez Dane, sta se v pijanosti v Gregorčevi krčmi v Nadgorici nekaj sprla, na kar se je pričel pretep. Koderman je nato Daneta podil s kamenom v roki po cesti, kričeč za njim, da ga bo. Ko ga je Danetova žena Jera prigovarjala, da ga naj pusti na miru, jej Koderman vrže precej debel kamen v glavo, tako da se je zgrudila na tla in zgubila zavest. Izgovarja se, da tega ni name raval storiti, obsojen je pa bil na 4 tedne poostrenega zapora. — **Neprevidna mati.** Letošnjo velikonočno nedeljo je Marija Požar na Belskem pripravljala kosilo. Med tem je šla po vodo k bližnjemu studencu ter posadila svojega 2 leti starega Janezka na ognjišče. Ko se čez nekaj minut vrne, najde otroka v plamenu, ki je še tisti dan vsled opeklin umrl. Sodišče je obsodilo Marijo Požar vsled te malomarnosti na 5 dni strogega zapora.

Porotne obravnave v Novem mestu bodo 25., 26. in 27. t. m., in sicer pridejo na vrsto 32letni Franc Hočevnar iz Sp. Mlatišča radi požiga, 23letni Janez Ihan z Muljave, 65letni Anton Skušek iz Rateč in 15letni Franc Zupančič, vsi trije radi ne-nravnosti.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Franciškana umorili so v Catanii neznani storilci. Odrezali so mu glavo, truplo so pa pustili ležati v neki sobi, v kateri sta bila dva psa, ki sta truplo skoro popolnoma oglodala. — **Ustrelil se je** v Pulju nadporočnik Pokorny, ko je bil klican k poveljstvu v Split. — **Francoski kartuzijanci** bodo v okolici Krakova v Galiciji napravili tovarno likerja. Nekaj menihov je že došlo tja. — **Depravdant Ketskemethy** se sedaj baje mudi na Angleškem. — **V veliko denarno zadrego** je prišla Turčija radi vojnih priprav in gibanja Albancev. — **Na tri mesece** je čee je obsodilo sodišče v Deva rumunskega duhovnika Stupinjanu, češ, da je hujskal proti Mažarom. — **Velik požar** v zahodnogališkem trgu Biecz je predvčeršnjim pogorelo 49 hiš, mej temi mesna hiša in več uradnih poslopij. Ena oseba je bila ubita.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 15. maja. V „Resoursi“ se je včeraj vršil shod slovenskih visokošolcev za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Navzočih je bilo tudi nekaj visokošolcev drugih slovanskih narodnostij in mnogo slovanskih poslancev. Udeležnikov je bilo nad 400, med njimi poslanci dr. Žitnik, Pfeifer, Binkini, Ploj, Plantan, Ferri, Spinčič, Vuković. Zastopana so bila vsa slovanska akademična društva. Jurist Žerjav govori o nedostatkih na dunajskem vseučilišču in o potrebi decentralizacije univerzitetnega pouka na korist slov. vseučilišču v Ljubljani in češk. v Brnu. Filozof Grafenauer apelira na slovanske poslance, naj vse sile zastavijo, da pribore Slovencem

univerzo. Filozof Kobal govori o italijanski pravni akademiji in protestira, da bi se prenesla v Gorico ali v Trst. Dalje je govoril poslanec dr. Ferjančič. Češki poslanec Karbus govori v imenu češk. kluba, Šramek za univ. v Brnu. Soglasno je bila sprejeta naslednja resolucija: Slovansko dijaštvo pozivlje vladu, da dovrši vse priprave za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani in češke univerze v Brnu ter se sklicuje na memorandum, kateri je bil podan vladi l. 1901. Slovensko dijaštvo protestira proti prenesenju ital. pravne akademije iz Inomosta v Trst ali v Gorico. — Po shodu je dijaštvo demonstriralo pred uredništvom „Neue Freie Presse“, ker je priobčila znane Jagičeve članke. Nekaj oken je bilo pobitih. Demonstracije so se nadaljevale po Ringu in na univerzi, kjer je dijaštvo sežgalo izvod „Neue Freie Presse“. Na shod ste došli tudi brzojavki uredništva „Slovenca“ in „Slovenske kršč. soc. zveze“.

Dunaj, 15. maja. (C. B.) Na interpelacijo posl. Voglerja glede postopanja dun. mestnega magistrata proti elektr. družbam je izjavil min. predsednik, da bodo preporno vprašanje rešila sodišča. Vlada more le obema deloma priporočati, naj kompromisnim potom poravnata difference, pri čemer jima bo vlada rada na uslugo. — Tekom razprave o vladnem odgovoru v zadevi nemirov na tehniki je posl. Berger branil nemško-nacionalno dijaštvo in trdil, da so izživljali katoliški dijak.

Dunaj, 15. maja. Vesti, da mislita dr. Pacak in dr. Kramar odložiti mandata, se dementirajo od češke strani.

Dunaj, 15. maja. Pri včerajšnjih izgrelih pred vseučiliščem se je dijaštvo spoprijelo s policijo. Aretiran je bil samo en dijak, ki pa ni Slovan. Plačal je 30 kron globe in bil izpuščen. Zvečer je bil popoln mir.

Dunaj, 15. maja. Poslanec Binkini in tovariši so vložili danes na domobranskega ministra interpelacijo zaradi dogodkov na Hrvaškem, zakaj se uporablja tam avstrijsko vojaštvo. Dalje interpelacijo zaradi nasilnega postopanja vojakov celo proti ženam in otrokom, katero Hrvate razburja in ne povzdičuje ugleda vojaštvu.

Dunaj, 15. maja. Včeraj zvečer se je vršil v Resourci shod tukajšnjih Hrvatov z dnevnim redom: „Dogodki na Hrvaškem“. Navzočih je bilo tudi mnogo slovanskih poslancev.

Zagreb, 15. maja. V Bakru so demonstrantje naskočili železniško postajo. V Hreljinu so vse razbili. V Zagrebu so zopet aretirane tri osebe radi demonstracij.

Listnica uredništva:
Stari trg: Dobili. Pride na vrsto.

Umrli so:

10. maja. Alojzija Schweiger, črevljarjeva hči, 1 leto, Konjušne ulice 2, Bronchitis acuta. — Marija Teršek, delavčeva hči, 2 leti, Strehške ulice 15, Caries vertebrae et Tuberculi pulm.
13. maja. Josip Bruckner, prisiljenec, 41 let, Poljski nasip 56, jetika.
14. maja. Ana Seunig, trgovčeva vdova, 24 let, Zaloška cesta 3, jetika. — Ivana Schwitz, gostija, 69 let, Salendrove šlice 3, je bila mrtva najdena v stanovanju.

V hiralnici:

9. maja. Valentin Prašnikar, pisarniški sluga, 61 let, Tabes
11. maja. Ivana Rakar, usmiljenka, 21 let, Tuberculi pulm.

V bolnišnici:

8. maja. Rlaž Svošak, železniški maister, 49 let, Apoplexia cerebri. — Matevž Klopčič, hlapec, 59 let, pljučnica — Jožef Borišek, delavka, 64 let, Myodegeneratio cordis Paralysis cordis.
9. maja. Jakob Marinko, mestni uhožec, 67 let, Pyelonephritis chron.
10. maja. Jernej Humar, zidar, 29 let, Nephritis parenchymatosa.
11. maja. Marija Koželj, gostija, 60 let, Hoemoptoe — Ivan Lazar, gostič, 66 let, Emphysema pulm. Insuff. cordis.
12. maja. Peter Culetto, delavec, 45 let, Fractura complicata cranii conquantio cerebri.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

Ura	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
14.	9. avg.	741,7	11,2	sl. sever	oblačno	
15.	2. popol.	740,7	15,9	sl. svzh.	pol. obl. dež	9,2

Srednja včerajšnja temperatura 11,3°, normale 13,9°

Dunajska borza

dné 14. maja.

Skupni državni dolg v notah	100 65
Skupni državni dolg v srebru	100 45
Avstrijska zlata renta 4%	121 25
Avstrijska krona renta 4%	101 10
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	53 40
Ogrska zlata renta 4%	121 25
Ogrska krona renta 4%	99 55
Ogrska inv. renta 3 1/2%	52 15
Avstro-ogrsko bančne delnice	16 63
Kreditne delnice	67 2
London vista	239 70
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž v	117 12 1/2
20 mark	23 41
20 frankov	19 06
Italijanski bankovci	95 32 1/2
C. kr. cekini	11 30

Žitne cene

dné 15. maja 1903.
(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za maj	K 7 57 do 7 58
„ „ oktober	7 84 „ 7 88
Rž za oktober	6 47 „ 6 48
Oves za maj	5 86 „ 5 87
Oves za oktober	5 80 „ 5 82
Koruzna za maj	6 45 „ 6 49
Koruzna za julij	6 48 „ 6 49

(Efektiv.)

Dunajski trg

Pšenica banaska	K 7 70 do 8 35
Rž južne železnice	7 45 „ 7 20
Ječmen	6 40 „ 7 25
„ ob Tisi	6 70 „ 7 50
Koruzna ogrska	6 80 „ 7 —
Cinkvaot	7 25 „ 7 70
Oves srednji	6 25 „ 6 45
Fizol	6 75 „ 13 75

Luskinasto-oklopna barva

je uporabljiva za okrasje, preprečuje rjo, daje lep kovinasti lesk. Sosebno priporočljiva za prevlako predmetov, kateri trpijo vsled vremena, n. pr. mostovi, železne konstrukcije, konstrukcije pod vodami, vrtno ograje, strešice nad prodajalnici, shrambe za plinove zvončke, železne predmete sploh itd. Edina prodaja za Kranjsko pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice. — Vnanja naročila proti povzetju.

Vzorci na zahtevo zastoj. 524 4 12—9

Na prodaj je hiša in hlev,

53 mernikov posestva in več travnikov, gozdov in planin in srenjske pravice, gospodarsko orodje in živina. Vs v dobrem stanu. 61 4—3

Natančneša poiznala daje posestnik J. Jesenko v Žerovnici na Gorenjskem.

Sprejme se takoj dobro izvežbana

prodajalka

specerijskega blaga proti dobri plači kot voditeljica neke podružnice na deželi. Natančneje po: é upravništvo „Slovenca“. 653 3—3

Pluvijal

popolnoma nerabljen, višnjev, ki je stal 160 K in bel, tudi nov

mašni plašč,

ki je veljal 140 K, sta po **znižani ceni na prodaj** 669 2—1
Kie, pové upravništvo „Slovenca“.

Kuharica,

poštenega obnašanja, veščica tudi v gospodinjstvu, si želi službe v kakem županšču 678 3—1
Nje naslov pové upravništvo „Slovenca“.

Iščem

učenca

ki ima veselje do trgovine. Sprejme se takoj. 665 3—2
Kie, pové upravništvo „Slovenca“.

Kupim za svoje zbirke star zlat denar in stare kolajne (medajle).

Nadporočnik **Novak**, vojaška bolnica v Ljubljani. 663 3—2

Važno za bolne na želodcu!

Brezslastnost, težave v želodcu, slabost, glavobol vsled slabega prebavanja, razne želodčne bolezni

takoj odstranijo znane

Brady-jeve kaplje za želodec (Marijacetjske).

Na tisoče zahvalnih in priaznljivih pism!

Cena steklenici s navodilom rabe 80 h. voča steklenica K 1,40.
Dobiti po lekarnah.
Glavna zalog v Ljubljani: lekarna „Pri zlatem jelenu“, Marijin trg št. 4 (Jos. Mayr) in lekarna „Pri orlu“
Svarimo pred ponarej rjem. pristoe Marijacetjske kapljice za želodec morajo imeti varstveno znamko in podpis **Brady** 1161 12—8

Zobozdravnik
med. dr. E. BRETL
v Ljubljani
se je za stalno preselil v
Filipov dvorec
na ogel Špitalskih ulic zraven
Franciškanskega mostu,
uhod za vodo. 644 3—2

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, sredk. denarjev itd.
Kavarovanja za izgube pri šrebanjih, pri iztrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako šrebanje.
Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I, Wolfzelle 10 in 13, Dunaj, I., Ströbelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naložentih glavno. 134 190